Analyse hoofdtaakveld 0 provincie: algemene dekkingsmiddelen

0.1	Uitkering provinciefonds
0.2	Opbrengst provinciale belastingen
0.3	Geldleningen en uitzettingen
0.4	Deelnemingen
0.5	Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten
0.6	Overhead
0.7	Vennootschapsbelasting
0.8	Mutaties reserves
0.9	Resultaat

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 0.1 Uitkering provinciefonds

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de baten die provincies ontvangen uit het provinciefonds. Het gaat om de algemene uitkering uit het provinciefonds en eventuele daarmee samenhangende decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen wanneer deze volgens het provinciale Iv3-voorschrift op dit taakveld moeten worden verantwoord. De middelen hebben het karakter van algemene dekkingsmiddelen: provincies kunnen ze binnen de kaders van hun begroting inzetten voor de bekostiging van provinciale taken.

Tot dit taakveld behoren niet:
Specifieke uitkeringen van het Rijk of andere overheden die zijn verbonden aan een bepaald beleidsdoel of een specifieke taak. Ook provinciale belastingen, heffingen, leges, dividendopbrengsten, renteopbrengsten en overige eigen inkomsten horen niet onder dit taakveld, maar onder de daarvoor aangewezen taakvelden of batenrubrieken. Uitgaven die met middelen uit het provinciefonds worden bekostigd, worden niet op dit taakveld verantwoord maar op het inhoudelijke taakveld waarop de uitgaven betrekking hebben.

Wettelijke kaders

Wettelijk kader 2019-2021
Financiële-verhoudingswet
Begrotingswetten Provinciefonds 2019, 2020 en 2021
Besluit financiële verhouding 2001
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Iv3-informatievoorschrift Provincies 2019-2021

Wettelijk kader 2026
Financiële-verhoudingswet
Begrotingswet Provinciefonds 2026
Besluit financiële verhouding 2001
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Iv3-informatievoorschrift Provincies 2026
Circulaires provinciefonds 2026

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 0.2 Opbrengst provinciale belastingen

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de baten en lasten die met name verband houden met artikel 222, 222c en 223 van de Provinciewet: motorrijtuigenbelasting; precario; rechten, waaronder leges; invordering, bezwaar en beroep.

Tot dit taakveld behoren niet: leges met betrekking tot specifieke wetgeving zoals Wabo (taakveld 4.4) en Ontgrondingenwet (taakveld 4.5).

Wettelijk kader 2019-2021
Provinciewet

Wettelijk kader 2026
Provinciewet

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 0.3 Geldleningen en uitzettingen

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de activiteiten die verband houden met de treasuryfunctie. Het betreft de baten gerelateerd aan de uitzettingen met een looptijd korter als ook langer dan 1 jaar: ontvangen rente; kosten derivaten; (dis)agio leningen; baten bespaarde rente (interne financiering); kosten van bewaargeving.

Tot dit taakveld behoren niet de baten en lasten van: leningen/garanties uit hoofde van de publieke functie aan derden. De baten en lasten die daaraan verbonden zijn, worden geboekt op het taakveld waar die publieke taak onder valt; uit hoofde van de publieke taak gehouden aandelen, daaraan verbonden dividenden en baten en lasten voor het aanhouden van die aandelen in bijvoorbeeld nutsbedrijven en de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze vallen onder taakveld 0.4 (Deelnemingen).

Wettelijke kaders

Wetgeving 2019-2021

Provinciewet
Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

Wetgeving 2026

Provinciewet
Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden
Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden
Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
Regeling schatkistbankieren decentrale overheden
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 0.4 Deelnemingen

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de baten en lasten verband houdende met deelnemingen van de provincie: aandelen en daaraan verbonden dividenden; baten en lasten (exploitatiebijdragen en deelnemingen) van elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorzieningen; baten en lasten van door de provincie beheerde warmtevoorzieningen (verwarmingsbedrijven) en centrale antennebedrijven.

Tot dit taakveld behoren niet: leningen en uitzettingen die geen deelneming vormen; deze worden verantwoord bij de daarvoor bestemde taakvelden en financiële categorieën; baten en lasten van verbonden partijen voor de uitvoering van inhoudelijke provinciale taken; deze worden verantwoord op het taakveld waarop de betreffende activiteit betrekking heeft; algemene financieringslasten, treasuryactiviteiten en overige algemene dekkingsmiddelen die niet rechtstreeks samenhangen met provinciale deelnemingen; beleidsuitgaven voor energie, water, regionale economie of andere inhoudelijke beleidsterreinen zonder rechtstreeks verband met het aandeelhouderschap of de deelneming.

Wettelijke kaders
Wettelijk kader 2019-2021
Provinciewet
Burgerlijk Wetboek Boek 2
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Wet financiering decentrale overheden
Mededingingswet
Elektriciteitswet 1998
Gaswet
Drinkwaterwet
Warmtewet

Wettelijk kader 2026
Provinciewet
Burgerlijk Wetboek Boek 2
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Wet financiering decentrale overheden
Mededingingswet
Energiewet
Drinkwaterwet
Warmtewet

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren: stelposten voor de geraamde bedragen voor de in het begrotingsjaar te verwachten loon- en prijsstijgingen voor zover deze niet zijn toegerekend; een geraamd bedrag ter dekking van niet voorziene uitgaven in het begrotingsjaar. Het gaat hier om het bedrag dat door de provincies wordt geraamd ter dekking van incidentele, niet voorziene, lasten; geraamde baten en lasten voortvloeiende uit beleidsveranderingen. Hieronder worden onder meer gerekend de stelposten nieuw beleid, intensivering bestaand beleid, ombuigingen dan wel nog te nemen bezuinigingsmaatregelen. Dit voor zover deze niet zijn toe te delen aan specifieke taakvelden; overige baten en lasten die niet aan specifieke taakvelden zijn toe te rekenen.

Tot dit taakveld behoren niet: Werkelijke incidentele niet voorziene lasten of baten; deze moeten worden verantwoord bij het taakveld waarop zij betrekking hebben.

Wettelijke kaders

Wetgeving 2019-2021

Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden

Wetgeving 2026

Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 0.6 Overhead

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de kosten van overhead, dat wil zeggen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces: leidinggevenden in het primaire proces met hiërarchische personele verantwoordelijkheden, zoals het voeren van functioneringsgesprekken; financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie, waaronder planning en control, verantwoording en auditing; personeel en organisatie en organisatie- en formatieadvies; inkoop, waaronder aanbesteding en contractmanagement; interne en externe communicatie, met uitzondering van klantcommunicatie; juridische zaken voor zover uitgevoerd vanuit een bedrijfsvoeringsafdeling of als bedrijfsvoeringstaak; bestuurszaken en bestuursondersteuning; informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen; facilitaire zaken en huisvesting, waaronder beveiliging; documentaire informatievoorziening; managementondersteuning en secretariaten van het primaire proces.

Tot dit taakveld behoren niet:
kosten die rechtstreeks aan een inhoudelijk taakveld of een investering kunnen worden toegerekend, waaronder directe personeelslasten en projectleiding in het primaire proces;
klantcommunicatie en juridische werkzaamheden die onderdeel zijn van een primaire taak, zoals vergunningverlening;
ondersteunende werkzaamheden die uitsluitend voor één inhoudelijk taakveld worden verricht en daarom rechtstreeks op dat taakveld worden verantwoord.

Wettelijke kaders
Wetgeving 2019-2021
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

Wetgeving 2026
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 0.7 Vennootschapsbelasting

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren: de geraamde en verantwoorde last van de aanslag vennootschapsbelasting over het betreffende begrotings- of verantwoordingsjaar; de vennootschapsbelasting over de fiscale winst die per saldo is behaald met ondernemingsactiviteiten, na verrekening van fiscale verliezen uit eerdere jaren; en verschillen tussen een eerder geraamde aanslag en de later ontvangen definitieve aanslag over een ouder begrotingsjaar.

Tot dit taakveld behoren niet: de baten en lasten van de ondernemingsactiviteiten zelf; deze worden verantwoord op het inhoudelijke taakveld waarop de activiteit betrekking heeft. Ook andere belastingen, fiscale heffingen, belastingrente, boeten en algemene kosten van de financiële of fiscale administratie horen niet op dit taakveld, maar op het taakveld waarop zij volgens hun aard betrekking hebben.

Wettelijke kaders

Wettelijk kader 2019-2021

Wet op de vennootschapsbelasting 1969
Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen
Algemene wet inzake rijksbelastingen
Invorderingswet 1990
Besluit vennootschapsbelasting 1971
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

Wettelijk kader 2026

Wet op de vennootschapsbelasting 1969
Algemene wet inzake rijksbelastingen
Invorderingswet 1990
Besluit vennootschapsbelasting 1971
Provinciewet.
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 0.8 Mutaties reserves

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves.

Tot dit taakveld behoren niet: De baten en lasten van provinciale activiteiten zelf; deze worden verantwoord op het inhoudelijke taakveld waarop de activiteit betrekking heeft. Ook mutaties in voorzieningen en overige balansposten vallen niet onder taakveld 0.8. Het taakveld betreft uitsluitend de afzonderlijke verwerking van toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves, na het resultaat vóór bestemming.

Wettelijke kaders
Wettelijk kader 2019-2021
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Iv3-informatievoorschriften Provincies 2019, 2020 en 2021
Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)

Wettelijk kader 2026
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Iv3-informatievoorschrift Provincies 2026
Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 0.9 Resultaat

1. Scope taakveld

Onder dit taakveld wordt het saldo van de rekening van baten en lasten opgenomen, na de toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves.

Tot dit taakveld behoren niet: De afzonderlijke baten en lasten van provinciale taken; deze worden verantwoord op het inhoudelijke taakveld waarop zij betrekking hebben. Ook de toevoegingen aan en onttrekkingen uit reserves zelf behoren niet tot taakveld 0.9, maar tot taakveld 0.8 Mutaties reserves.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Iv3-informatievoorschriften Provincies 2019, 2020 en 2021
Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)

Wetgeving 2026
Provinciewet
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden
Iv3-informatievoorschrift Provincies 2026
Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado)

Analyse hoofdtaakveld 1 provincies: Bestuur

1.1	Provinciale Staten
1.2	Gedeputeerde Staten
1.3	Kabinetszaken
1.4	Bestuurlijke organisatie
1.5	Interbestuurlijk toezicht op de regio
1.6	Openbare orde en veiligheid
1.9	Bestuur, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek overzicht beleidsvrijheid

Provincies

Taakveld 1.1 t/m 1.3 Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en Kabinetszaken

1. Scope taakveld

Toelichting

1.1 Provinciale Staten: Baten en lasten die verband houden met het democratisch functioneren van provinciale staten, inclusief die voor de griffier van de Staten, de rekenkamer (functie) en de accountant (begroting, jaarverslag e.d.).

1.2 Gedeputeerde Staten: Baten en lasten die verband houden met het democratisch functioneren van de gedeputeerde staten inclusief de commissaris van de Koning.

1.3 Kabinetszaken: Tot dit taakveld worden gerekend de werkzaamheden van het kabinet van de commissaris van de Koning. Tot dit taakveld behoort niet: als de commissaris optreedt in het belang van de handhaving van de rechtsorde en als orgaan van het Rijk, zoals: openbare orde en veiligheid; rampenbestrijding; voorbereiding civiele verdediging. Dit behoort onder taakveld 1.6 openbare orde en veiligheid.

Wettelijk kader

Wettelijk kader 2019-2021
Provinciewet
Rechtspositiebesluit staten- en commissieleden
Rechtspositiebesluit gedeputeerden
Rechtspositiebesluit commissarissen van de Koning
Regelingen rechtspositie staten- en commissieleden, gedeputeerden en commissarissen van de Koning

Wettelijk kader 2026
Provinciewet
Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers
Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers
Ambtsinstructie commissaris van de Koning, voor zover relevant voor kabinetszaken binnen taakveld 1.3

Factsheet onderzoek overzicht beleidsvrijheid

Provincies

Taakveld 1.4 Bestuurlijke organisatie

1. Scope taakveld

Toelichting

1.4 - Bestuurlijke organisatie

Tot dit taakveld behoren:

- toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen betreffende samenwerkingsverbanden op het gebied van algemeen bestuur;
- gemeentelijke herindeling, ook grenswijzigingen tussen gemeenten;
- vernieuwing bestuurlijke organisatie en in relatie daarmee de takenpakketten van de verschillende bestuurslagen;
- nieuwe bestuursvormen;
- wijziging van de provinciale grenzen.

Niet tot dit taakveld behoort:

- bestuurlijk interprovinciaal overleg betreffende bestuurlijke organisatie (taakveld 1.9).

Wettelijk kader 2019-2021

- Wet algemene regels herindeling (Wet Arhi): regelt gemeentelijke en provinciale herindeling, grenscorrecties en de procedurele stappen bij herindelingsontwerpen en herindelingsadviezen.
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr): regelt samenwerking tussen gemeenten, provincies en waterschappen, inclusief bevoegdheidsoverdracht, inrichting van gemeenschappelijke regelingen en toestemming door vertegenwoordigende organen.

Wettelijk kader 2026

- Wet algemene regels herindeling (Wet Arhi): blijft relevant voor gemeentelijke en provinciale herindeling, grenscorrecties en de procedurele voorbereiding van herindelingsontwerpen en herindelingsadviezen. Op basis van de beschikbare informatie is geen afzonderlijk nieuw wettelijk kader voor 2026 aangetroffen.
- Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr): blijft relevant voor provinciale deelname aan gemeenschappelijke regelingen, interbestuurlijke samenwerking, bevoegdheidsoverdracht en de inrichting van samenwerkingsverbanden op het gebied van algemeen bestuur. De beschikbare informatie wijst op wijzigingen in de Wgr die vooral zijn gericht op democratische legitimiteit, doelmatigheid en uitvoeringspraktijk.

Provincies

Taakveld 1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio

1. Scope taakveld

Toelichting

01.5 – Interbestuurlijk toezicht op de regio

Het financiële toezicht van het provinciaal bestuur op gemeenten en op gemeenschappelijke regelingen tussen gemeenten is gebaseerd op verschillende wetten en voorschriften.

Tot dit taakveld behoren toezichtsactiviteiten die voortvloeien uit: Gemeentewet; Wet gemeenschappelijke regelingen; Financiële-verhoudingswet; Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO); Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Niet tot dit taakveld behoren: bestuurlijk interprovinciaal overleg betreffende bestuurlijke organisatie; dit hoort onder taakveld 1.9; het niet-financiële toezicht ingevolge de overige wettelijke regelingen op taken van de gemeenten, al dan niet ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling; dit hoort onder taakveld 1.9.

Aanvullende analyse: financieel toezicht op waterschappen

In aanvulling op de hierboven ongewijzigd weergegeven Iv3-toelichting omvat de analyse van taakveld 1.5 ook het provinciale financiële toezicht op waterschappen. De Wet financiering decentrale overheden (FIDO) is daarbij een financieel normenkader. De Waterschapswet bevat de specifieke bepalingen over de begroting en jaarrekening: artikel 101, tweede lid, regelt de toezending van de vastgestelde begroting aan gedeputeerde staten; artikel 107 regelt de toezending van de vastgestelde jaarrekening en het jaarverslag. Artikel 133, derde lid, van de Grondwet vormt het overkoepelende kader voor het provinciale en overige toezicht op waterschapsbesturen.

Het taakinhoudelijke, niet-financiële toezicht op waterschappen wordt hiervan onderscheiden en niet onder taakveld 1.5 verwerkt. De afzonderlijke beoordeling en afbakening daarvan zijn opgenomen bij taakveld 1.9, met een verwijzing naar de relevante inhoudelijke water-taakvelden. Deze analytische aanvulling wijzigt de geciteerde Iv3-tekst niet; de definitieve Iv3-toedeling van het toezicht op waterschappen moet nog worden bevestigd.

Wettelijk kader 2019-2021
Gemeentewet
Wet gemeenschappelijke regelingen
Financiële-verhoudingswet
Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO)
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Grondwet, artikel 133, derde lid (overkoepelend toezichtkader waterschappen)
Waterschapswet (financieel toezicht op waterschappen; begroting en jaarrekening)

Wettelijk kader 2026
Gemeentewet
Wet gemeenschappelijke regelingen
Financiële-verhoudingswet
Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO)
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
Grondwet, artikel 133, derde lid (overkoepelend toezichtkader waterschappen)
Waterschapswet (financieel toezicht op waterschappen; begroting en jaarrekening)
Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader Gemeenten 2026
Gemeenschappelijk toezichtkader gemeenschappelijke regelingen

B&A. Doen wat werkt.

Provincies

Taakveld 1.6 Openbare orde en veiligheid

1. Scope taakveld

Toelichting

1.6 - Openbare orde en veiligheid

Baten en lasten op het gebied van openbare orde en veiligheid behoren tot dit taakveld. Zoals: civiele verdediging en rampenbestrijding; taken commissaris van de koning op het gebied van veiligheid.

Het betreft verder adviesverzoeken aan provinciale besturen op grond van: Drank- en Horecawet; Wet vervoer gevaarlijke stoffen; Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag (in verband met handhaving orde); Politionele zaken; baten en lasten van civiele verdediging en rampenbestrijding; reddingswezen.

Tot dit taakveld behoort niet: lasten op het gebied van de Wet Milieubeheer en de Omgevingswet v.w.b. milieubelastende activiteiten (taakveld 4.6); natuurbeschermingsregelgeving onder de Omgevingswet (taakveld 5.3).

Wettelijk kader 2019-2021

Drank- en Horecawet

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

Wet veiligheidsregio's

Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag

Wettelijk kader 2026

Alcoholwet

Wet vervoer gevaarlijke stoffen

Wet veiligheidsregio's

Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag

Omgevingswet

Provincies

Taakveld 1.9 Bestuur, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

1.9 – Bestuur, overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren baten en lasten van bestuur die niet passen binnen de andere taakvelden van bestuur.

Tot dit taakveld behoort: bestuurlijk interprovinciaal overleg betreffende bestuurlijke organisatie; het niet-financiële toezicht ingevolge de overige wettelijke regelingen op taken van de gemeenten, al dan niet ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling.

Tot dit taakveld behoren niet: baten en lasten die onder de specifieke taakvelden 1.1 Provinciale Staten, 1.2 Gedeputeerde Staten, 1.3 Kabinetszaken, 1.4 Bestuurlijke organisatie, 1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio en 1.6 Openbare orde en veiligheid vallen.

Aanvullende analyse: taakinhoudelijk toezicht op waterschappen

Naast het in de Iv3-toelichting genoemde niet-financiële toezicht op gemeenten wordt hier het provinciale taakinhoudelijke toezicht op waterschappen afzonderlijk beschouwd. Artikel 133, derde lid, van de Grondwet en de toezichtsbepalingen van de Waterschapswet vormen het algemene kader. Voor het waterbeheer geldt in 2019–2021 daarnaast de Waterwet; voor 2026 is de Omgevingswet relevant. Een concreet instrument is de provinciale aanwijzing voor samenhangend en doelmatig regionaal waterbeheer uit artikel 3.12 Waterwet, die onder de Omgevingswet terugkomt als instructie aan het waterschapsbestuur in artikel 2.33, tweede lid, onder b.

Voor de analyse wordt het algemene bestuurlijke, niet-financiële toezicht onderscheiden van toezicht dat rechtstreeks samenhangt met een specifiek water-taakveld binnen hoofdtaakveld 3 Water. Dat laatste moet bij het betreffende inhoudelijke taakveld worden beoordeeld en beschreven; dubbeltelling met taakveld 1.9 wordt vermeden. Financieel toezicht op waterschappen is afzonderlijk beschreven bij taakveld 1.5. De bovenstaande Iv3-toelichting blijft ongewijzigd.

Wettelijk kader 2019-2021

Archiefwet

Provinciewet

Grondwet, artikel 133, derde lid (overkoepelend toezichtkader waterschappen)
Waterschapswet (algemene toezichtsbepalingen)
Waterwet, artikel 3.12 (provinciale aanwijzing aan het waterschapsbestuur, voor zover passend binnen de hiervoor beschreven afbakening)

Wettelijk kader 2026

Archiefwet

Provinciewet

Grondwet, artikel 133, derde lid (overkoepelend toezichtkader waterschappen)
Waterschapswet (algemene toezichtsbepalingen)
Omgevingswet, artikel 2.33, tweede lid, onder b (provinciale instructie aan het waterschapsbestuur, voor zover passend binnen de hiervoor beschreven afbakening)

Analyse hoofdtaakveld 2 provincies: Verkeer en vervoer

2.1	Landwegen
2.2	Waterwegen
2.3	Openbaar vervoer
2.9	Verkeer en vervoer, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 2.1 Landwegen

1. Scope taakveld

Toelichting
Tot dit taakveld behoren: taken ten behoeve van de aanleg en het beheer en onderhoud van landwegen en verkeersonderzoek: bruggen, kruispunten, tunnels, viaducten, parkeerplaatsen, parkeerstroken, bushaltes, bermen, middenbermen, wegsloten, vangrails, drainagewerken, stut- en schoorwerken, fietspaden, trottoirs, vluchtheuvels, onderhoudssteunpunten, dienstwoningen van kantonniers; wegmarkering, straatverlichting, verkeersborden, verkeersregelinstallaties, bijdragen voor wegmeubilair, beplantingen, maatregelen ter bestrijding geluidhinder, herstel van schade; gladheidsbestrijding; informatievoorziening weggebruikers.
Tot dit taakveld behoren niet:
overige maatregelen ter bestrijding geluidhinder niet behorende bij provinciale wegen (taakveld 4.3);
picknickplaatsen (taakveld 6.4);
recreatieve rijwielpaden (taakveld 6.4).

Verduidelijking terminologie en juridische toepasselijkheid
Landwegen is hier de Iv3-benaming van taakveld 2.1. Voor de juridische analyse worden de begrippen weg en openbare weg uit respectievelijk de Wegenverkeerswet 1994 en de Wegenwet gehanteerd. De taakveldnaam beperkt de analyse niet tot rurale wegen.
De verwijzing van recreatieve rijwielpaden naar taakveld 6.4 betreft de Iv3-indeling. Zij houdt niet in dat de Wegenverkeerswet 1994 of de Wegenwet niet van toepassing kan zijn.

Aanvullende regelgeving (2019-2021 en 2026)
Naast de landelijke kaders zijn provinciale verordeningen relevant voor zover zij provinciale bevoegdheden binnen taakveld 2.1 regelen. Gemeentelijke APV-bepalingen worden alleen betrokken waar hun toepasselijkheid op provinciale wegen of hun samenloop met provinciale taken is vastgesteld. Maak onderscheid tussen bevoegd gezag, wegbeheerder, handhaving en toepasselijk instrument.
De selectie omvat tevens overige op de Wegenverkeerswet 1994 gebaseerde regelgeving, voor zover deze in de betreffende periode provinciale taken, bevoegdheden of verplichtingen binnen taakveld 2.1 regelt. BABW, RVV 1990 en Uitvoeringsvoorschriften BABW zijn afzonderlijk uitgewerkt.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Wegenwet
- Wet herverdeling wegenbeheer
- Wegenverkeerswet 1994
- Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)
- Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990)
- Uitvoeringsvoorschriften BABW inzake verkeerstekens
- Wet geluidhinder
- Besluit geluidhinder
- Wet milieubeheer
- Financiële-verhoudingswet

B&A. Doen wat werkt.

Wetgeving 2026

- Wegenwet
- Wet herverdeling wegenbeheer
- Wegenverkeerswet 1994
- Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (BABW)
- Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990)
- Uitvoeringsvoorschriften BABW inzake verkeerstekens
- Omgevingswet
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Omgevingsregeling
- Aanvullingswet geluid Omgevingswet
- Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet
- Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet
- Financiële-verhoudingswet

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 2.2: Waterwegen

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren taken ten behoeve van aanleg, beheer en onderhoud van waterwegen: baggeren van vaarwegen; oeveronderhoud; aanleg en vervanging van kunstwerken bij vaarwegen; bediening van bruggen en sluizen; nautisch toezicht; informatievoorziening vaarweggebruikers.

Tot dit taakveld behoren niet:

taken voor waterbeheer en waterschappen (taakveld 3.1);
taken voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van het omgevingsrecht (taakveld 4.4);
bijdragen aan havenschappen (taakveld 6.9).

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Waterwet
- Scheepvaartverkeerswet
- Besluit administratieve bepalingen scheepvaartverkeer
- Binnenvaartpolitiereglement

Wetgeving 2026

- Omgevingswet
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Scheepvaartverkeerswet
- Besluit administratieve bepalingen scheepvaartverkeer
- Binnenvaartpolitiereglement

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 2.3 Openbaar vervoer

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren taken ten behoeve van het openbaar vervoer: luchtvaart-, trein-, tram-, metro- en autobusdiensten; busstations; spoor- en tramwegen; boot- en veerdiensten; reizigersinformatie.

Tot dit taakveld behoren niet:

sportvliegvelden (taakveld 6.9);

opbrengsten (dividend) uit kapitaalverstrekkingen aan een vervoersmaatschappij (taakveld 0.4).

Verduidelijking scope (2019-2021 en 2026)

De bovenstaande toelichting is overgenomen uit het Iv3-voorschrift en blijft ongewijzigd. Zij betreft de afbakening van het financiële taakveld en is niet bedoeld als definitie van openbaar vervoer voor de toepassing van de Wet personenvervoer 2000. De wettelijke analyse in deze factsheet richt zich op concessieverlening en openbaar personenvervoer, alsmede op de provinciale taken voor lokaal spoor, waaronder infrastructuurbeheer, verkeersleiding, veiligheid en toelating. Luchtvaart en boot- en veerdiensten zijn niet afzonderlijk uitgewerkt in de onderliggende wettelijke analyse. De conclusies moeten binnen deze begrenzing worden gelezen.

Toelichting bij 'Wetgeving 2026'

De Planwet verkeer en vervoer is per 1 januari 2024 vervallen en is daarom uitsluitend in de historische analyse opgenomen.

Ontwikkeling in wettelijk kader

Het wetsvoorstel Spoorwegwet 20.. (Kamerstukken 36 807) betreft een voorgenomen stelselwijziging. Een overgangsdatum eind 2026/begin 2027 is hier niet als vaststaand uitgangspunt gehanteerd. De Wet lokaal spoor, het Besluit lokaal spoor en de Regeling lokaal spoor blijven in het kader 2026 opgenomen zolang hun vervallen of vervangen op de gehanteerde peildatum niet is vastgesteld.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Wet personenvervoer 2000
- Besluit personenvervoer 2000
- Wet lokaal spoor
- Besluit lokaal spoor
- Regeling lokaal spoor
- Verordening (EG) nr. 1370/2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg.
- Spoorwegwet – voor zover relevant voor regionaal spoorvervoer, toegang tot en gebruik van spoorweginfrastructuur; te onderscheiden van de provinciale concessiebevoegdheden op grond van de Wet personenvervoer 2000 en de taken op grond van de Wet lokaal spoor.

- Planwet verkeer en vervoer, met name artikel 5 inzake provinciale verkeers- en vervoersplannen.
- Wegenverkeerswet 1994 – uitsluitend voor verkeersmaatregelen die relevant zijn voor het openbaar vervoer, met afbakening ten opzichte van het taakveld voor wegen.
- Financiële-verhoudingswet – algemeen kader voor de financiële verhouding tussen Rijk en provincies en het provinciefonds.

Wetgeving 2026

- Wet personenvervoer 2000, zoals gewijzigd door de Wet provinciale inbesteding vervoersconcessies, in werking sinds 1 juli 2026.
- Besluit personenvervoer 2000
- Wet lokaal spoor
- Besluit lokaal spoor
- Regeling lokaal spoor
- Invoeringswet Omgevingswet.
- Verordening (EG) nr. 1370/2007 betreffende het openbaar personenvervoer per spoor en over de weg.
- Spoorwegwet – voor zover relevant voor regionaal spoorvervoer, toegang tot en gebruik van spoorweginfrastructuur; te onderscheiden van de provinciale concessiebevoegdheden op grond van de Wet personenvervoer 2000 en de taken op grond van de Wet lokaal spoor.
- Wegenverkeerswet 1994 – uitsluitend voor verkeersmaatregelen die relevant zijn voor het openbaar vervoer, met afbakening ten opzichte van het taakveld voor wegen.
- Financiële-verhoudingswet – algemeen kader voor de financiële verhouding tussen Rijk en provincies en het provinciefonds.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren de overige taken op het gebied van verkeer en vervoer waaronder:
overlegorganen verkeersveiligheid en de verkeers- en vervoersplanning;
algemene beïnvloeding van verkeersgedrag;
Algemeen onderzoek.

Valt niet onder dit taakveld

Aanleg, beheer en onderhoud van provinciale landwegen en het daarmee samenhangende verkeersonderzoek vallen onder taakveld 2.1 Landwegen. Aanleg, beheer en onderhoud van waterwegen vallen onder taakveld 2.2 Waterwegen. Taken voor luchtvaart-, trein-, tram-, metro- en autobusdiensten, busstations, spoor- en tramwegen, boot- en veerdiensten en reizigersinformatie vallen onder taakveld 2.3 Openbaar vervoer.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Provinciewet: artikel 105, eerste lid
- Planwet verkeer en vervoer: artikelen 5 tot en met 7
- Wegenverkeerswet 1994: artikel 2
- Financiële-verhoudingswet: artikel 6, eerste en tweede lid

Wetgeving 2026

- Provinciewet: artikel 105, eerste lid
- Omgevingswet: artikelen 3.1 tot en met 3.3
- Wegenverkeerswet 1994: artikel 2 en artikelen 4a tot en met 4c
- Financiële-verhoudingswet: artikel 6, eerste en tweede lid

Analyse hoofdtaakveld 3 provincies: Water

Concept

3.1	Waterkeringen
3.2	Kwantiteit oppervlaktewater
3.3	Kwantiteit grondwater
3.4	Kwaliteit oppervlaktewater
3.5	Kwaliteit grondwater
3.9	Water, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 3.1 Waterkeringen

1. Scope taakveld

Toelichting
3.1 - Waterkeringen
Tot dit taakveld behoren taken ten behoeve van de uitvoering van waterkeringswerken:
kosten voortvloeiende uit omgevingsverordeningen, EU-richtlijn overstromingsrisico's en de Deltawet;
exploitatielasten van zee-, rivier- en boezemwaterkeringen c.a.
Tot dit taakveld behoren niet:
beheer en onderhoud gericht op de kwantiteit van oppervlaktewater; dit behoort tot taakveld 3.2 Kwantiteit oppervlaktewater;
beheer en onderhoud gericht op de kwantiteit van grondwater; dit behoort tot taakveld 3.3 Kwantiteit grondwater;
het kwalitatieve beheer van oppervlaktewater; dit behoort tot taakveld 3.4 Kwaliteit oppervlaktewater;
het kwalitatieve beheer van grondwater; dit behoort tot taakveld 3.5 Kwaliteit grondwater;
overige watertaken, waaronder taken rond de organisatie van het waterschapsbestel, voor zover deze niet rechtstreeks samenhangen met waterkeringswerken; deze behoren tot taakveld 3.9 Water, overige baten en lasten.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Waterwet
- Waterschapswet
- Wet financiering waterschappen.
- Provinciale waterverordening.
- Waterschapsreglement.
- Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening.
- EU-richtlijn overstromingsrisico's (2007/60/EG).

Wetgeving 2026

- Omgevingswet:
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).
- Omgevingsregeling.
- Waterschapswet
- Provinciale omgevingsverordening.
- Waterschapsreglement.
- Deltawet waterveiligheid en zoetwatervoorziening.
- EU-richtlijn overstromingsrisico's (2007/60/EG).
- Invoeringswet Omgevingswet en overgangsrecht.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 3.2 Kwantiteit oppervlaktewater

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van beheer en onderhoud van oppervlaktewater:
kosten voortvloeiende uit de omgevingsverordening daarover;
exploitatie installaties c.a. voor kwantitatief beheer en van de daarop betrekking hebbende exploitatie van dienstwoningen;
heffingen voor boezemwateren en polders en (huur) opbrengsten dienstwoningen;
pachtopbrengsten.

Tot dit taakveld behoort niet:

kwaliteit oppervlaktewater (taakveld 3.4).

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Waterwet.
- Waterbesluit.
- Waterschapswet.
- Provinciale waterverordening.
- Financiële-verhoudingswet.

Wetgeving 2026

- Omgevingswet.
- Besluit kwaliteit leefomgeving.
- Omgevingsbesluit.
- Omgevingsregeling.
- Waterschapswet.
- Provinciale omgevingsverordening.
- Financiële-verhoudingswet.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 3.3 Kwantiteit grondwater

1. Scope taakveld

Toelichting

Tot dit taakveld behoren: taken op het gebied van beheer en onderhoud van grondwater:
grondwaterheffing en onderzoek, monitoring en meetnetbeheer;
onttrekking grondwater voor drinkwatervoorziening.

Tot dit taakveld behoren niet:
aandelen in algemene drinkwatervoorzieningen (taakveld 0.4);
kwaliteit grondwater (taakveld 3.5).

Toelichting drinkwaterzorgplicht (beide perioden). Artikel 2 van de Drinkwaterwet is een aanvullende, taakveldoverstijgende zorgplicht die bij besluitvorming en uitvoering moet worden meegewogen; het vormt geen zelfstandige grondwaterbeheertaak.

Herziening Europees kader 2026. De Kaderrichtlijn Water is gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805 van 30 maart 2026. De uiterste implementatiedatum is 21 december 2027. De herziening brengt nieuwe vereisten mee; de doorwerking in nationale wet- en regelgeving moet worden onderscheiden van het in 2026 geldende nationale kader.

Wetgeving 2019-2021

- Waterwet
- Waterbesluit
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009
- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG), mede voor de kwantitatieve toestand van grondwater.
- Drinkwaterwet, artikel 2: zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, voor zover de taakuitoefening daaraan raakt.

Wetgeving 2026

- Omgevingswet
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG), gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805; mede relevant voor de kwantitatieve toestand van grondwater. De wijzigingsrichtlijn is in werking getreden; de uiterste omzettingsdatum is 21 december 2027.
- Drinkwaterwet, artikel 2: zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, voor zover de taakuitoefening daaraan raakt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 3.4 Kwaliteit oppervlaktewater

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van het kwalitatieve beheer van het oppervlaktewater: Uitvoering Kaderrichtlijn Water; zwemwater (natuurbaden); rioleringen en stedelijk waterbeheer (waterketen); verontreinigingsheffing en Beheer en onderhoud van zuiveringswerken.

Tot dit taakveld behoren niet: kwantiteit oppervlaktewater (taakveld 3.2).

Herzieningen en implementatie. De Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Prioritaire stoffen zijn gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805; de uiterste implementatiedatum is 21 december 2027. De Richtlijn Stedelijk Afvalwater is in 2024 herzien bij Richtlijn (EU) 2024/3019 en vervangt Richtlijn 91/271/EEG vanaf 1 augustus 2027. De nieuwe opgaven en vereisten werken via nationale implementatie en overgangstermijnen door; zij worden niet zonder meer als reeds geldende nationale verplichtingen in 2026 gepresenteerd.

Wettelijk kader 2019-2021

- Waterwet
- Wet milieubeheer – artikel 5.2b
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG)
- Zwemwaterrichtlijn (Richtlijn 2006/7/EG)
- Richtlijn Prioritaire stoffen (Richtlijn 2008/105/EG, gewijzigd bij Richtlijn 2013/39/EU), dochterrichtlijn van de Kaderrichtlijn Water.
- Richtlijn Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG).
- Drinkwaterrichtlijn (Richtlijn 98/83/EG); de herschikking bij Richtlijn (EU) 2020/2184 trad in 2021 in werking, met een omzettingsperiode tot 2023.
- Nitraatrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG).

Wettelijk kader 2026

- Omgevingswet
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsregeling
- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG), gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805. De wijzigingsrichtlijn is in werking getreden; de uiterste omzettingsdatum is 21 december 2027.
- Zwemwaterrichtlijn (Richtlijn 2006/7/EG)
- Besluit activiteiten leefomgeving, vanwege activiteiten rond zuiveringstechnische werken.
- Omgevingsbesluit.
- Richtlijn Prioritaire stoffen (Richtlijn 2008/105/EG, gewijzigd bij Richtlijn 2013/39/EU en Richtlijn (EU) 2026/805), dochterrichtlijn van de Kaderrichtlijn Water. Richtlijn (EU) 2026/805 is in werking getreden; de uiterste omzettingsdatum is 21 december 2027.
- Richtlijn Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG) en de herziene Richtlijn (EU) 2024/3019, met overgangs- en implementatiebepalingen.

- Drinkwaterrichtlijn (Richtlijn (EU) 2020/2184), voor zover relevant voor de bescherming van oppervlaktewater als drinkwaterbron.
- Nitraatrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG).

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 3.5 Kwaliteit grondwater

1. Scope taakveld

Toelichting
3.5 – Kwaliteit grondwater
Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van kwalitatieve beheer van grondwater:
onderzoek, monitoring en meetnetbeheer;
Tot dit taakveld behoren niet:
kwantiteit grondwater (taakveld 3.3);
bodembescherming (taakveld 4.1).
Toelichting drinkwaterzorgplicht (beide perioden). Artikel 2 van de Drinkwaterwet is een aanvullende, taakveldoverstijgende zorgplicht en geen zelfstandige grondwaterbeheertaak. De genoemde drinkwater- en afvalwaterkaders zijn hier alleen relevant voor zover zij raken aan bescherming van grondwater; de afbakening met taakvelden 3.3 en 3.4 blijft ongewijzigd.
Herzieningen en implementatie. De Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn zijn gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805; de uiterste implementatiedatum is 21 december 2027. De in 2024 herziene Richtlijn Stedelijk Afvalwater (Richtlijn (EU) 2024/3019) vervangt Richtlijn 91/271/EEG vanaf 1 augustus 2027. Nieuwe vereisten en de doorwerking daarvan in nationale wet- en regelgeving moeten worden onderscheiden van het in 2026 geldende nationale kader.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG)
- Grondwaterrichtlijn (Richtlijn 2006/118/EG), dochterrichtlijn van de Kaderrichtlijn Water.
- Waterwet
- Wet milieubeheer
- Waterbesluit
- Waterregeling
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water 2009
- Besluit vaststelling monitoringsprogramma Kaderrichtlijn Water
- Drinkwaterwet, artikel 2: zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, voor zover de taakuitoefening daaraan raakt.
- Drinkwaterrichtlijn (Richtlijn 98/83/EG); herschikking bij Richtlijn (EU) 2020/2184, in werking vanaf 2021 met een omzettingsperiode tot 2023.
- Nitraatrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG), vanwege bescherming van grondwater tegen nitraten uit agrarische bronnen.
- Richtlijn Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG), uitsluitend voor zover afvalwaterlozingen de grondwaterkwaliteit beïnvloeden.

Wetgeving 2026

- Kaderrichtlijn Water (Richtlijn 2000/60/EG), gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805. De wijzigingsrichtlijn is in werking getreden; de uiterste omzettingsdatum is 21 december 2027.

- Grondwaterrichtlijn (Richtlijn 2006/118/EG), dochterrichtlijn van de Kaderrichtlijn Water, gewijzigd bij Richtlijn (EU) 2026/805. De wijzigingsrichtlijn is in werking getreden; de uiterste omzettingsdatum is 21 december 2027.
- Omgevingswet
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Omgevingsregeling
- Drinkwaterwet, artikel 2: zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, voor zover de taakuitoefening daaraan raakt.
- Drinkwaterrichtlijn (Richtlijn (EU) 2020/2184), voor zover relevant voor grondwater als drinkwaterbron.
- Nitraatrichtlijn (Richtlijn 91/676/EEG), vanwege bescherming van grondwater tegen nitraten uit agrarische bronnen.
- Richtlijn Stedelijk Afvalwater (Richtlijn 91/271/EEG) en de herziene Richtlijn (EU) 2024/3019, uitsluitend voor zover afvalwaterlozingen de grondwaterkwaliteit beïnvloeden en met inachtneming van overgangs- en implementatiebepalingen.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 3.9 Water, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Afbakening

Onder taakveld 3.9 vallen uitsluitend watergerelateerde baten, lasten en taken die niet specifieker kunnen worden toegerekend aan een ander taakveld binnen het hoofdtaakveld Water. De organisatie van het waterschapsbestel is in het Iv3-voorschrift expliciet als voorbeeld genoemd.

Niet onder dit taakveld

Niet onder taakveld 3.9 vallen taken die inhoudelijk behoren tot waterkeringen (3.1), kwantiteit oppervlaktewater (3.2), kwantiteit grondwater (3.3), kwaliteit oppervlaktewater (3.4) of kwaliteit grondwater (3.5). Taken buiten het hoofdtaakveld Water worden evenmin aan taakveld 3.9 toegerekend.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Waterschapswet
- Waterwet
- Waterbesluit
- Algemene wet bestuursrecht

Wetgeving 2026

- Waterschapswet
- Omgevingswet
- Omgevingsbesluit
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Invoeringswet Omgevingswet
- Algemene wet bestuursrecht

Analyse hoofdtaakveld 4 provincies: Milieu

4.1	Bodembescherming
4.2	Luchtverontreiniging
4.3	Geluidhinder
4.4	Vergunningverlening en handhaving
4.5	Ontgronding
4.6	Duurzaamheid
4.9	Milieu, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.1 Bodembescherming

1. Scope taakveld

Toelichting
4.1 Bodembescherming
Tot dit taakveld behoren de lasten en baten op het gebied van bodembescherming, waaronder:
kosten voortvloeiend uit de Wet bodembescherming;
bodembeschermende maatregelen;
bodemsanering.
Tot dit taakveld behoren niet:
de bij de provincie blijvende baten en lasten van bodemsanering waarvan de verontreiniging of aantasting van de bodem betrekking heeft op gronden van de provincie; deze baten en lasten worden verantwoord op het taakveld waaronder het beheer en onderhoud van die gronden valt.

Wettelijk kader
Wettelijk kader 2019-2021
Wet Bodembescherming
Besluit uniforme saneringen
Wet milieubeheer, voor zover relevant voor handhaving en aanpalende milieuregels
Wettelijk kader 2026
Omgevingswet
Aanvullingswet bodem Omgevingswet
Aanvullingsbesluit bodem Omgevingswet
Besluit activiteiten leefomgeving
Besluit kwaliteit leefomgeving
Omgevingsbesluit
Wet Bodembescherming, voor zover overgangsrechtelijk nog van toepassing

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.2 Luchtverontreiniging

1. Scope taakveld

Toelichting
4.2 – Luchtverontreiniging

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van luchtverontreiniging:
Kosten voortvloeiende uit de regelgeving over luchtverontreiniging onder de Omgevingswet, waaronder metingen van de luchtverontreiniging met behulp van meetwagens, aanschaf / onderhoud en controle meetapparatuur.

Tot dit taakveld behoren niet:
Kosten voor geluidhinder en geluidsmetingen; deze horen onder taakveld 4.3 Geluidhinder. Kosten voor milieuvergunningverlening en handhaving, waaronder milieubelastende activiteiten en bijdragen aan regionale uitvoeringsdiensten, horen onder taakveld 4.4 Vergunningverlening en handhaving. Kosten voor bredere duurzaamheidsinitiatieven, waaronder duurzame energie, horen onder taakveld 4.6 Duurzaamheid.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
Wet milieubeheer
Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)
Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)
Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007
Besluit gevoelige bestemmingen (luchtkwaliteitseisen)
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

Wetgeving 2026
Omgevingswet
Besluit kwaliteit leefomgeving
Omgevingsbesluit
Omgevingsregeling
Invoeringswet Omgevingswet en aanvullend overgangsrecht

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.3 Geluidhinder

1. Scope taakveld

Toelichting
4.3 - Geluidhinder
Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van geluidhinder:
Kosten voortvloeiende uit de regelgeving over geluidhinder onder de Omgevingswet, waaronder metingen van geluidhinder met behulp van meetwagens, aanschaf / onderhoud en controle meetapparatuur;
Actieplan geluid.
Tot dit taakveld behoren niet:
De meest recente Iv3-omschrijving noemt geen afzonderlijke uitsluitingen. Kosten voor milieuvergunningverlening en handhaving worden verantwoord onder taakveld 4.4 Vergunningverlening en handhaving. Kosten die primair samenhangen met provinciale wegen, ruimtelijke ontwikkeling of andere milieuthema's worden verantwoord op het daarvoor bestemde taakveld, tenzij zij rechtstreeks betrekking hebben op de regelgeving over geluidhinder, geluidmetingen, meetapparatuur of het actieplan geluid.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
Wet geluidhinder
Besluit geluidhinder
Wet milieubeheer, hoofdstuk 11
Besluit geluid milieubeheer
Regeling geluid milieubeheer
Reken- en meetvoorschrift geluid 2012
Richtlijn 2002/49/EG inzake omgevingslawaai

Wetgeving 2026
Omgevingswet
Besluit kwaliteit leefomgeving
Omgevingsbesluit
Omgevingsregeling
Aanvullingswet geluid Omgevingswet
Aanvullingsbesluit geluid Omgevingswet
Aanvullingsregeling geluid Omgevingswet
Richtlijn 2002/49/EG inzake omgevingslawaai

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.4 Vergunningverlening en handhaving

1. Scope taakveld

Toelichting
4.4 - Vergunningverlening en handhaving

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van (milieu)vergunningverlening en handhaving:
kosten voortvloeiende uit de wet milieubeheer en de Omgevingswet v.w.b. milieubelastende activiteiten;
leges omgevingsvergunning milieubelastende activiteit;
bijdrage aan de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's).

Tot dit taakveld behoren niet:
de kosten voor ontgrondingen (zie taakveld 4.5).

Wettelijk kader
Wettelijk kader 2019-2021

- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)
- Besluit omgevingsrecht (Bor)
- Regeling omgevingsrecht (Mor) – bevatte indieningsvereisten en technische uitwerking voor aanvragen en vergunningverlening.
- Wet milieubeheer – bevatte materiële milieuregels, meldings- en handhavingsgrondslagen en regels over onder meer afvalstoffen en inrichtingen die in de provinciale VTH-praktijk werden toegepast.
- Wet bodembescherming – bevatte regels en handhavingsgrondslagen voor bodembescherming die voor aangewezen provinciale VTH-taken relevant waren.
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, hoofdstuk 5, in samenhang met de Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving – borgde samenwerking in omgevingsdiensten, kwaliteit van uitvoering en handhaving en interbestuurlijke afstemming.

Wettelijk kader 2026

- Omgevingswet – integraal wettelijk kader voor provinciale taken en bevoegdheden, omgevingsvergunningen, toezicht, handhaving, uitvoeringskwaliteit en samenwerking.
- Omgevingsbesluit – wijst bevoegd gezag en advies- en instemmingsrollen aan, regelt procedures en bevat in artikel 13.12 en bijlage VI het basistakenpakket van omgevingsdiensten.
- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) – wijst milieubelastende activiteiten aan en bevat de algemene rijksregels, vergunningplichten, meldplichten en mogelijkheden voor maatwerk waarop provinciale vergunningverlening en handhaving aansluiten.
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) – bevat instructieregels en beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen voor milieubelastende activiteiten en begrenst daarmee provinciale besluitvorming.
- Omgevingsregeling – bevat aanvraagvereisten, meet- en rekenregels en andere technische uitwerking voor vergunningverlening en uitvoering.
- Provinciewet – vormt de grondslag voor provinciale legesheffing en de provinciale belastingverordening voor diensten rond omgevingsvergunningen.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.5 Ontgronding

1. Scope taakveld

Toelichting
4.5 - Ontgronding

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van ontgrondingen.
Kosten voortvloeiende uit de regelgeving over ontgrondingen onder de Omgevingswet; leges omgevingsvergunning ontgrondingsactiviteit.

Tot dit taakveld behoren niet:
algemene kosten van milieuvergunningverlening en handhaving die niet specifiek zien op een ontgrondingsactiviteit; deze horen onder taakveld 4.4 Vergunningverlening en handhaving. Bodembescherming en bodemsanering zonder relatie met een ontgrondingsactiviteit horen onder taakveld 4.1 Bodembescherming.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

Ontgrondingenwet
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en Besluit omgevingsrecht
Wet ruimtelijke ordening
Wet milieubeheer en Besluit milieueffectrapportage
Wet natuurbescherming

Wetgeving 2026

Omgevingswet
Omgevingsbesluit
Besluit activiteiten leefomgeving
Besluit kwaliteit leefomgeving
Omgevingsregeling
Invoeringswet Omgevingswet en Invoeringsbesluit Omgevingswet

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 4.6 Duurzaamheid

1. Scope taakveld

Toelichting
4.6 - Duurzaamheid

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van duurzaamheid:
Adviseren over en stimuleren van duurzaamheidsinitiatieven waaronder: duurzame energie; warmte-koude opslag in bodem; fair trade; duurzame landbouw.

Tot dit taakveld behoren niet:
De Iv3-omschrijving voor verslagjaar 2026 noemt geen afzonderlijke uitsluitingen. Activiteiten worden niet onder taakveld 4.6 verantwoord wanneer zij inhoudelijk onder een specifieker provinciaal taakveld vallen, zoals bodembescherming (4.1), luchtverontreiniging (4.2), vergunningverlening en handhaving (4.4), natuurontwikkeling (5.1), agrarische aangelegenheden (6.1) of ruimtelijke ordening (8.1).

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

Voor de stimulerende en adviserende activiteiten van taakveld 4.6 geldt geen specifiek wettelijk kader; klimaat-, energie-, warmte-, milieu- en omgevingswetgeving vormt wel de juridische context en wordt bij het betrokken taakveld behandeld voor zover daaruit concrete provinciale verplichtingen volgen. In de periode 2019-2021 was geen wet of besluit aangetroffen die juist deze stimulerende taak als afzonderlijke medebewindstaak aan provincies opdroeg.

Wetgeving 2026

Voor de stimulerende en adviserende activiteiten van taakveld 4.6 geldt geen specifiek wettelijk kader; klimaat-, energie-, warmte-, milieu- en omgevingswetgeving vormt wel de juridische context en wordt bij het betrokken taakveld behandeld voor zover daaruit concrete provinciale verplichtingen volgen. Ook in 2026 is geen afzonderlijke wettelijke medebewindstaak aangetroffen die provincies verplicht duurzaamheidsinitiatieven in de zin van de Iv3-omschrijving te adviseren of stimuleren.

Ondersteunende beleids- en uitvoeringskaders
Klimaatakkoord en daarop gebaseerde interbestuurlijke programma's en afspraken. Deze vormen geen zelfstandige wettelijke provinciale taakgrondslag, maar verklaren de intensivering van provinciale inzet voor energietransitie, duurzame opwek, regionale energiesamenwerking, warmte, energiebesparing en verduurzaming van landbouw en economie.
Klimaatbeleid is betrokken waar het rechtstreeks samenhangt met natuurontwikkeling, natuurherstel en gebiedsgerichte maatregelen binnen hoofdtaakveld 5 Natuur; de juridische verplichtingen worden ontleend aan de toepasselijke natuur- en omgevingsregelgeving, niet aan het Klimaatakkoord zelf. Ruimtelijke inpassing wordt betrokken binnen hoofdtaakveld 8.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 4.9 Milieu, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

4.9 – Milieu, overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren de overige taken op het gebied van milieu.

Hieronder vallen: provinciale milieutaken, baten en lasten die niet specifiek kunnen worden toegerekend aan de afzonderlijke provinciale milieutaakvelden 4.1 tot en met 4.6.

Tot dit taakveld behoren niet: bodembescherming (4.1), luchtverontreiniging (4.2), geluidhinder (4.3), vergunningverlening en handhaving (4.4), ontgrondingen (4.5) en duurzaamheid (4.6). Ook taken die inhoudelijk onder water, natuur of een ander provinciaal taakveld vallen, worden daar verantwoord en niet onder 4.9.

Wettelijk kader 2019-2021

- Wet milieubeheer
- Besluit milieueffectrapportage

Wettelijk kader 2026

- Omgevingswet
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Wet milieubeheer

Analyse hoofdtaakveld 5 provincies: Natuur

Concept

5.1	Natuurontwikkeling
5.2	Beheer natuurgebieden
5.3	Beheer flora en fauna
5.9	Natuur, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 5.1 Natuurontwikkeling

1. Scope taakveld

Toelichting
5.1 Natuurontwikkeling

Tot dit taakveld behoren:
Het betreft hier de baten en lasten voor het realiseren van de ontwikkelopgave nationaal natuurnetwerk; verwerving en inrichting van gronden ten behoeve van natuurontwikkeling; verkoop van gronden ontvangen van het Rijk die niet passen in de ontwikkelopgave. De opbrengst van deze gronden wordt weer voor natuur ingezet.

Tot dit taakveld behoren niet:
Beheer en onderhoud van natuurgebieden, natuurbeheer, beheerplannen voor Natura 2000-gebieden, de aanpak stikstof, beschermende maatregelen voor natuur en landschappen, agrarisch natuurbeheer, vergunningverlening, maatwerkvoorschriften en adviezen voor Natura 2000-activiteiten en houtopstanden, en ondersteuning van nationale parken; deze onderdelen behoren tot taakveld 5.2 Beheer natuurgebieden. Beheer van flora en fauna, waaronder vergunningverlening en advisering voor flora- en fauna-activiteiten, bestrijding van invasieve exoten, jacht, weidevogellandschappen en de aanpak van ganzenschade, behoort tot taakveld 5.3 Beheer flora en fauna. Overige natuurtaken behoren tot taakveld 5.9 Natuur, overige baten en lasten. Duurzame landbouw behoort tot taakveld 4.6.

Bestuurlijke afspraken/beleidskaders
Natuurpact – ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland (2013), voor de perioden 2019–2021 en 2026. Het Natuurpact bevat bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies en is geen wet- of regelgeving. De afspraken blijven betrokken bij de analyse van taakverdeling, prestaties en financiering.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Wet natuurbescherming
- Besluit natuurbescherming
- Regeling natuurbescherming
- Wet ruimtelijke ordening
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening
- Provinciale ruimtelijke verordeningen en provinciale natuurverordeningen
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn

Wetgeving 2026

- Omgevingswet
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsbesluit
- Omgevingsregeling

- Provinciale omgevingsverordeningen
- Aanvullingswet natuur Omgevingswet
- Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet
- Aanvullingsregeling natuur Omgevingswet
- Vogelrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Verordening natuurherstel

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 5.2 Beheer natuurgebieden

1. Scope taakveld

Toelichting
5.2 – Beheer natuurgebieden
Tot dit taakveld behoren de baten en lasten voor beheer en onderhoud van natuurgebieden: natuurbeheer; beheerplannen Natura 2000-gebieden; aanpak stikstof; beschermende maatregelen van natuur en landschappen; agrarisch natuurbeheer; vergunningverlening, maatwerkvoorschriften en adviezen op grond van de Omgevingswet voor Natura 2000-activiteiten en houtopstanden; ondersteuning van Nationale Parken.
Tot dit taakveld behoren niet: het realiseren van de ontwikkelopgave van het nationale natuurnetwerk, verwerving en inrichting van gronden als natuur en verkoop van niet-passende rijksgronden; deze onderdelen behoren tot taakveld 5.1 Natuurontwikkeling. Beheer van planten en dieren, waaronder vergunningverlening en advisering voor flora- en fauna-activiteiten, bestrijding van invasieve exoten, jacht, weidevogellandschappen en aanpak van ganzenschade, behoort tot taakveld 5.3 Beheer flora en fauna. Overige niet specifiek toe te rekenen natuurtaken behoren tot taakveld 5.9 Natuur, overige baten en lasten. Duurzame landbouw behoort tot taakveld 4.6.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
Wet natuurbescherming
Besluit natuurbescherming
Regeling natuurbescherming
Wijzigingswet Wet natuurbescherming en Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering), vanaf 1 juli 2021
Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wetgeving 2026
Omgevingswet
Aanvullingswet natuur Omgevingswet
Besluit kwaliteit leefomgeving
Besluit activiteiten leefomgeving
Omgevingsbesluit
Omgevingsregeling
Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn
Verordening (EU) 2024/1991 betreffende natuurherstel

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 5.3 Beheer flora en fauna

1. Scope taakveld

Toelichting
5.3 - Beheer flora en fauna
Tot dit taakveld behoren de taken van provincies op het gebied van beheer en bescherming van flora en fauna:
soortenbescherming en actief soortenbeleid; faunabeheer, populatiebeheer en schade- en overlastbestrijding; uitvoering rond faunabeheereenheden, wildbeheereenheden en faunabeheerplannen; bestrijding en beheersing van invasieve exoten; tegemoetkomingen in faunaschade; en bescherming, kapmelding, herbeplanting en compensatie bij houtopstanden, voor zover deze provinciale taken niet als gebiedsbeheer onder een ander natuurtaakveld worden verantwoord.
Tot dit taakveld behoren niet:
verwerving, inrichting en regulier beheer van natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland voor zover deze uitgaven onder taakveld 5.2 Natuurbeheer vallen; agrarisch natuur- en landschapsbeheer voor zover dit onder taakveld 5.1 Natuurontwikkeling valt; algemene milieu-, water- en ruimtelijke taken die niet rechtstreeks zien op flora- en faunabeheer; en apparaatskosten die overeenkomstig de Iv3-voorschriften op een overhead- of bestuurstaakveld worden verantwoord.

Wettelijk kader
2019-2021
Wet natuurbescherming
Besluit natuurbescherming
Regeling natuurbescherming
Verordening (EU) nr. 1143/2014 betreffende invasieve uitheemse soorten
Besluit uitvoering Europese exotenverordening
2026
Omgevingswet
Besluit activiteiten leefomgeving
Besluit kwaliteit leefomgeving
Omgevingsbesluit
Omgevingsregeling
Aanvullingswet natuur Omgevingswet
Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet
Aanvullingsregeling natuur Omgevingswet
Verordening (EU) nr. 1143/2014 betreffende invasieve uitheemse soorten
Besluit uitvoering Europese exotenverordening

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 5.9 Natuur, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

5.9 – Natuur, overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren de overige taken op het gebied van natuur.

Tot dit taakveld behoort niet: duurzame landbouw (taakveld 4.6).

Bestuurlijke afspraken/beleidskaders

Natuurpact – ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland (2013), voor de perioden 2019–2021 en 2026. Het Natuurpact bevat bestuurlijke afspraken tussen Rijk en provincies en is geen wet- of regelgeving. De afspraken blijven betrokken bij de analyse van taakverdeling, prestaties en financiering.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

Provinciewet, artikel 190.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, artikelen 66 en 71.

Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden, artikelen 1 en 2 en bijlage 1.

Wetgeving 2026

Provinciewet, artikel 190.

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, artikelen 66 en 71.

Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden, artikelen 1 en 2 en bijlage 1.

B&A. Doen wat werkt.

Analyse hoofdtaakveld 6 provincies: Regionale economie

6.1	Agrarische aangelegenheden
6.2	Logistiek
6.3	Kennis en innovatie
6.4	Recreatie en toerisme
6.9	Regionale economie, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 6.1 Agrarische Aangelegenheden

1. Scope taakveld

Toelichting
6.1 – Agrarische aangelegenheden

Tot dit taakveld behoren:
Baten en lasten voor de verbetering van de agrarische structuur, land-, tuin- en bosbouw en veeteelt. In dit verband moet ook worden gedacht aan de kosten die samenhangen met de provinciale activiteiten rondom de reconstructie van varkenshouderijen en dergelijke.
Tot dit taakveld behoren niet:
Baten en lasten zonder directe relatie met de verbetering van de agrarische structuur, land-, tuin- en bosbouw of veeteelt. Logistieke inrichting ter bevordering van economische activiteiten hoort onder taakveld 6.2 Logistiek; bevordering van kennis en innovatie onder taakveld 6.3 Kennis en innovatie; recreatie en toerisme onder taakveld 6.4 Recreatie en toerisme; overige regionale economische aangelegenheden zonder directe relatie met een specifiek taakveld onder taakveld 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
- Provinciewet
- Wet inrichting landelijk gebied
- Besluit inrichting landelijk gebied
- Regeling inrichting landelijk gebied
- Wet agrarisch grondverkeer
- Verordening (EU) nr. 1305/2013
- Uitvoeringsregelingen ELFPO/POP3

Wetgeving 2026
- Provinciewet
- Omgevingswet, in het bijzonder afdeling 3.2a en hoofdstuk 12
- Omgevingsbesluit
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Omgevingsregeling
- Aanvullingswet grondeigendom Omgevingswet
- Wet agrarisch grondverkeer
- Verordening (EU) 2021/2115
- Verordening (EU) 2021/2116
- Nederlands GLB-Nationaal Strategisch Plan

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 6.2 Logistiek

1. Scope taakveld

Toelichting
6.2 – Logistiek
Tot dit taakveld behoren de baten en lasten die samenhangen met de logistieke inrichting ter bevordering van de economische activiteiten. Zoals: zee- en binnenhavens; overslagcentra; logistieke knooppunten; innovatie op het gebied van logistiek; parkeeroverlast vrachtwagens.
Aanvullende duiding: bedrijventerreinen en fysieke bedrijfsinfrastructuur (2026)
Provinciale taken rond bedrijventerreinen en fysieke bedrijfsinfrastructuur worden binnen hoofdtaakveld 6 primair bij taakveld 6.2 Logistiek geplaatst voor zover zij samenhangen met de logistieke inrichting ter bevordering van economische activiteiten. Overige regionaal-economische activiteiten zonder directe relatie met een specifiek taakveld worden bij taakveld 6.9 verantwoord. Het gemeentelijke taakveld 3.2 wordt niet één-op-één overgenomen.
Provincies kunnen via omgevingsvisie, omgevingsverordening, programma, instructieregels, vergunningen en projectbesluiten sturen op locatie, omvang en fasering van bedrijventerreinen en logistieke functies, binnen de wettelijke omgevingsdoelen en bevoegdheidscriteria. Het hiervoor relevante wettelijke kader voor 2026 is opgenomen in de bovenstaande lijst.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Provinciewet;
- Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening;
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- Wet milieubeheer en onderliggende besluiten;
- Waterwet en Waterbesluit;
- Scheepvaartverkeerswet en Besluit administratieve bepalingen scheepvaartverkeer;
- Wet, Besluit en Regeling wegvervoer goederen;
- Wet en Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en uitvoeringsregelingen;
- Algemene wet bestuursrecht.

Wetgeving 2026

- Provinciewet;
- Omgevingswet;
- Omgevingsbesluit;
- Besluit kwaliteit leefomgeving;
- Besluit activiteiten leefomgeving;
- Omgevingsregeling;
- Scheepvaartverkeerswet en Besluit administratieve bepalingen scheepvaartverkeer;
- Wet, Besluit en Regeling wegvervoer goederen;

- Wet en Besluit vervoer gevaarlijke stoffen en uitvoeringsregelingen;
- Wet, Besluit en Regeling vrachtwagenheffing;
- Algemene wet bestuursrecht.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 6.3 Kennis en Innovatie

1. Scope taakveld

Toelichting
6.3 – Kennis en Innovatie

Tot dit taakveld behoren:
Baten en lasten voor de bevordering van kennis en het stimuleren van innovatie.
Kernbegrippen zijn: aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; ontsluiting en toepassing van het regionaal kennisaanbod; universiteiten en hogescholen; Regionaal Opleidings Centrum (ROC); leerstoelen; Research & Development; laboratoria.
Tot dit taakveld behoren niet:
Educatie; deze baten en lasten behoren tot taakveld 7.9.

Aanvullende duiding: provinciale uitvoering van EFRO (2026)
De provinciale rol bij de uitvoering van EFRO wordt in deze analyse opgenomen bij taakveld 6.3 Kennis en innovatie, omdat EFRO hier vooral is verbonden met innovatieprojecten, regionale ecosystemen en RIS3.
Provincies en provinciale samenwerkingsverbanden kunnen binnen de aangewezen programma's uitvoeringstaken vervullen, waaronder programmabeheer, selectie, monitoring en verantwoording. De beleidsruimte is begrensd door de Europese programmadoelen, selectiecriteria, financiële voorwaarden en controle- en verantwoordingsverplichtingen.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021
- Provinciewet
- Algemene wet bestuursrecht, titel 4.2 Subsidies
- Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, artikelen 107 en 108
- Verordening (EU) nr. 651/2014 (Algemene groepsvrijstellingsverordening)
- Verordening (EU) nr. 1407/2013 (de-minimisverordening)
- Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (2014/C 198/01)

Wetgeving 2026
- Provinciewet
- Algemene wet bestuursrecht, titel 4.2 Subsidies
- Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, artikelen 107 en 108
- Verordening (EU) nr. 651/2014 (Algemene groepsvrijstellingsverordening), zoals gewijzigd
- Verordening (EU) 2023/2831 (de-minimisverordening)
- Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (2022/C 414/01)
- Uitvoeringswet EFRO
- Toepasselijke Europese EFRO- en cohesieregelgeving

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 6.4 Recreatie en Toerisme

1. Scope taakveld

Toelichting

6.4 - Recreatie en toerisme

Dit taakveld omvat de activiteiten voor het bevorderen van recreatie en toerisme.

Tot dit taakveld behoren onder meer:

Baten en lasten van toeristische rijwiel-, voet- en ruiterpaden.
Baten en lasten van strandvoorzieningen, jachthavens en sportvliegvelden e.d.
Baten en lasten van bevordering van overige recreatieve activiteiten, bevordering toerisme, waaronder subsidie aan de V.V.V.

Niet tot dit taakveld behoren:

Amateuristische kunstbeoefening en creatieve vorming; deze horen onder taakveld 7.1.
Zwembaden, trimbanen en sportvelden en -terreinen; deze horen onder taakveld 7.2.
Leefbaarheid; dit hoort onder taakveld 8.1.

Wettelijk kader 2019-2021

- Provinciewet
- Wet ruimtelijke ordening
- Besluit ruimtelijke ordening
- Wet natuurbescherming
- Besluit natuurbescherming
- Regeling natuurbescherming
- Wet luchtvaart
- Besluit burgerluchthavens
- Regeling burgerluchthavens
- Wegenwet
- Waterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden

Wettelijk kader 2026

- Provinciewet
- Omgevingswet
- Omgevingsbesluit
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Omgevingsregeling
- Wet luchtvaart

B&A. Doen wat werkt.

- Besluit burgerluchthavens
- Regeling burgerluchthavens
- Wegenwet

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 6.9 Regionale economie, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

6.9 – Regionale economie, overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren:

Baten en lasten voor specifieke aangelegenheden op het gebied van economische zaken behoren in principe tot het desbetreffende taakveld. Als een directe relatie met een dergelijk taakveld ontbreekt, vindt verantwoording plaats op dit taakveld.

Tot dit taakveld behoort niet:

De deelnemingen aan nutsbedrijven (taakveld 0.4).

Aanvullende duiding: bedrijventerreinen en fysieke bedrijfsinfrastructuur (2026)

Overige provinciale regionaal-economische activiteiten rond bedrijventerreinen en fysieke bedrijfsinfrastructuur worden bij taakveld 6.9 verantwoord wanneer een directe relatie met een specifiek taakveld ontbreekt. Activiteiten voor de logistieke inrichting ter bevordering van economische activiteiten vallen primair onder taakveld 6.2 Logistiek; het gemeentelijke taakveld 3.2 wordt niet één-op-één overgenomen.
Provincies kunnen via omgevingsvisie, omgevingsverordening, programma, instructieregels, vergunningen en projectbesluiten sturen op locatie, omvang en fasering van bedrijventerreinen en logistieke functies, binnen de wettelijke omgevingsdoelen en bevoegdheidscriteria.

Wettelijk kader

2019-2021

- Provinciewet

2026

- Provinciewet
- Omgevingswet
- Omgevingsbesluit
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Besluit activiteiten leefomgeving
- Omgevingsregeling

B&A. Doen wat werkt.

Analyse hoofdtaakveld 7 Provincies: Cultuur en maatschappij

Concept

7.1	Cultuur
7.2	Maatschappij
7.9	Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 7.1 Cultuur

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van cultuur waaronder:
bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel;
musea: verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur;
letterkunde en talen (waaronder Friese taal, Wet gebruik Friese taal);
instandhouding, restauratie en herbestemming monumenten (Monumentenwet).

Tot dit taakveld behoren niet:
Het Iv3-informatievoorschrift Provincies 2026 noemt bij taakveld 7.1 geen afzonderlijke uitsluitingen.

Ondersteunende bestuurlijke kaders
Algemeen kader interbestuurlijke verhoudingen cultuur (2012). Dit kader beschrijft de verantwoordelijkheidsverdeling tussen Rijk, provincies en gemeenten. Het heeft geen wettelijke status, maar is relevant voor de beoordeling van samenwerking, uitvoeringspraktijk en verschillen van inzicht. Het kader wordt betrokken in samenhang met de Bestuurlijke Afspraken Cultuurbeoefening 2025–2028 en de lopende herziening van het cultuurstelsel. Bestuurlijke afspraken cultuurbeoefening 2025–2028 – opgenomen als ondersteunend beleidskader en niet als wetgeving zijn de Negen cultuurconvenanten 2025–2028, waarin alle twaalf provincies zijn vertegenwoordigd. De convenanten bevatten afspraken tussen Rijk en medeoverheden over gezamenlijk ondersteunde instellingen, culturele codes, eerlijke beloning, talentontwikkeling, publieke collecties en regionale prioriteiten. Zij wijzigen de wettelijke provinciale taak niet, maar intensiveren de samenwerking, programmering en cofinanciering.

Ontwikkeling van het wettelijk kader
In 2026 was een wijziging van de Wet op het specifiek cultuurbeleid in voorbereiding. De internetconsultatie en de reactie van IPO zijn betrokken bij de duiding van mogelijke toekomstige wijzigingen in de interbestuurlijke rolverdeling, subsidieperioden en financiering. Omdat de wijziging nog niet in werking was getreden, verandert zij de beoordeling van het geldende wettelijke kader in 2026 niet.

Wettelijk kader

Wetgeving 2026
Erfgoedwet
Omgevingswet
Besluit kwaliteit leefomgeving
Wet op het specifiek cultuurbeleid
Besluit op het specifiek cultuurbeleid
Regeling op het specifiek cultuurbeleid
Wet gebruik Friese taal – specifiek relevant voor de provincie Fryslân

Wetgeving 2019-2021
Erfgoedwet
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en resterende bepalingen van de Monumentenwet 1988
Wet op het specifiek cultuurbeleid
Besluit op het specifiek cultuurbeleid
Regeling op het specifiek cultuurbeleid
Wet gebruik Friese taal – specifiek relevant voor de provincie Fryslân

B&A. Doen wat werkt.

Analyse hoofdtaakveld 8 provincies: Ruimte

8.1	Ruimte en leefomgeving
8.2	Volkshuisvesting
8.3	Stedelijke vernieuwing
8.9	Ruimte, overige baten en lasten

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving

1. Scope taakveld

Toelichting
8.1 - Ruimte en leefomgeving
Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van ruimtelijke ordening en ontwikkeling en functietoedeling van de leefomgeving:
op- en bijstellen van structuurvisies;
overleg en inspraak;
voorbereiden van vaststellen omgevingsvisie;
voorbereiden en vaststellen omgevingsverordening;
voorbereiden en vaststellen inpassingsplannen/projectbesluiten;
betrokkenheid bij voorbereiding en toetsing gemeentelijke structuurvisies/omgevingsvisies en bestemmingsplannen/omgevingsplannen;
baten en lasten Digitaal Stelsel Omgevingswet;
opstellen algemene plannen, demografische en ruimtelijke modellen;
onderzoek kleine kernen, groeikernen, urbanisatie, suburbanisatie;
provinciale raad van advies voor de ruimtelijke ordening;
uitwerkingsplannen die niet functioneel zijn toe te rekenen, zoals dorpenplan, plan militaire terreinen;
exploitatieverordening;
schadevergoedingen ingevolge de Wro/Omgevingswet;
stimuleren van maatregelen ter verbetering van de leefbaarheid binnen de provincie.
Tot dit taakveld behoren niet:
het opstellen van actieplan geluid valt onder 4.3 Geluidshinder;
het opstellen van beheerplannen natura2000 valt onder 5.2 Beheer natuurgebieden.

Wettelijk kader
Wettelijk kader 2019-2021

- Wet ruimtelijke ordening;
- Besluit ruimtelijke ordening;
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
- Besluit omgevingsrecht;
- Regeling omgevingsrecht;
- Wet voorkeursrecht gemeenten;
- Onteigeningswet;
- Crisis- en herstelwet en uitvoeringsbesluit;
- Wet milieubeheer en Besluit milieueffectrapportage.

Wettelijk kader 2026

- Omgevingswet;
- Omgevingsbesluit;
- Besluit kwaliteit leefomgeving;
- Omgevingsregeling;
- Invoeringswet en Invoeringsbesluit Omgevingswet;
- Aanvullingswet en Aanvullingsbesluit grondeigendom Omgevingswet;
- de aanvullend relevante onderdelen van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage.

B&A. Doen wat werkt.

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies
Taakveld 8.2 Volkshuisvesting

1. Scope taakveld

Toelichting
8.2 - Volkshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van volkshuisvesting waaronder:
woningmarktonderzoek;
woningbouwprogrammering;
provinciale schoonheidscommissie;
stichting welstandstoezicht;
organisatie van de overloop uit de Randstad;
subsidie voor ondersteuning projecten voor flexibel en toekomstgericht bouwen;
toezicht op huisvestigingsproces Statushouders op basis van wet revitalisering generiek toezicht.
Tot dit taakveld behoren niet:
taken op het gebied van ruimtelijke ordening, ontwikkeling en functietoedeling van de leefomgeving; deze behoren tot taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving;
taken op het gebied van provinciale stedelijke vernieuwing, uitvoering van rijksbeleid voor stedelijke vernieuwing en stimulering en uitvoering van provinciaal beleid voor stedelijke vernieuwing; deze behoren tot taakveld 8.3 Stedelijke vernieuwing;
baten en lasten die niet specifiek aan taakveld 8.1, 8.2 of 8.3 zijn toe te rekenen; deze behoren tot taakveld 8.9 Ruimte, overige baten en lasten.

Wettelijk kader
Wetgeving 2019-2021

- Wet ruimtelijke ordening
- Besluit ruimtelijke ordening
- Huisvestingswet 2014
- Woningwet
- Provinciewet en Gemeentewet, zoals gewijzigd door de Wet revitalisering generiek toezicht
- Besluit en Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015
- Besluit Woningbouwimpuls 2020
- Crisis- en herstelwet en bijbehorend uitvoeringsbesluit
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Wetgeving 2026

- Omgevingswet
- Omgevingsbesluit, Besluit kwaliteit leefomgeving en Omgevingsregeling
- Wet versterking regie volkshuisvesting

- Huisvestingswet 2014
- Woningwet
- Provinciewet en Gemeentewet, zoals gewijzigd door de Wet revitalisering generiek toezicht
- Besluit en Regeling toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015
- Relevante specifieke subsidieregelingen

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 8.3 Stedelijke vernieuwing

1. Scope taakveld

Toelichting

8.3 Stedelijke vernieuwing

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van stedelijke vernieuwing waaronder:

provinciale stedelijke vernieuwingscommissie;
uitvoering rijksbeleid voor stedelijke vernieuwing;
stimulering en uitvoering van provinciaal beleid met betrekking tot stedelijke vernieuwing.

Tot dit taakveld behoren niet:

Het meest recente Iv3-informatievoorschrift noemt voor taakveld 8.3 geen afzonderlijke uitsluitingen. Taken op het gebied van ruimtelijke ordening, ontwikkeling en functietoedeling van de leefomgeving behoren tot taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving. Taken op het gebied van volkshuisvesting behoren tot taakveld 8.2 Volkshuisvesting.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Wet ruimtelijke ordening
- Besluit ruimtelijke ordening
- Crisis- en herstelwet
- Intrekkingswet Wet stedelijke vernieuwing
- Algemene wet bestuursrecht en Provinciewet

Wetgeving 2026

- Omgevingswet
- Omgevingsbesluit
- Besluit kwaliteit leefomgeving
- Omgevingsregeling
- Invoeringswet Omgevingswet en overgangsrecht
- Algemene wet bestuursrecht en Provinciewet

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 8.9 Ruimte, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Toelichting

8.9 – Ruimte, overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren:

"Tot deze functie behoren de baten en lasten, die niet specifiek aan bovenstaande taakvelden zijn toe te rekenen."

Tot dit taakveld behoren niet:

Baten en lasten die rechtstreeks zijn toe te rekenen aan taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving, 8.2 Volkshuisvesting of 8.3 Stedelijke vernieuwing. Deze worden op het desbetreffende specifieke taakveld verantwoord.

Wettelijk kader

Wetgeving 2019-2021

- Provinciewet
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
- Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden

Wetgeving 2026

- Provinciewet
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
- Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 7.2 Maatschappij

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van maatschappij waaronder:

bijdrage aan provinciale ondersteuningsinstelling bibliotheken (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen);
sociaal beleid, maatschappelijke dienstverlening;
sport;
toezicht uit hoofde van de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden.

Tot dit taakveld behoort niet:

eigen bibliotheek (onderdeel van bedrijfsvoering taakveld 0.6).

Wettelijk kader

Wetgeving 2026

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)
Omgevingswet
Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)
Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
Omgevingsregeling

Wetgeving 2019-2021

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob)
Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Whvbz)
Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Bhvbz)
Regeling hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden (Rhvbz)
Waterwet

Factsheet onderzoek beleidsvrijheid 2026

Provincies

Taakveld 7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten

1. Scope taakveld

Tot dit taakveld behoren:

Tot dit taakveld behoren de overige taken op het gebied van cultuur en maatschappij. Onder andere: samenlevingsopbouw, volksgezondheid.

Tot dit taakveld behoren niet:

Taken die rechtstreeks vallen onder taakveld 7.1 Cultuur, waaronder beeldende kunst, muziek, dans en toneel, musea, letterkunde en talen en cultureel erfgoed. Ook taken die rechtstreeks vallen onder taakveld 7.2 Maatschappij, waaronder de bijdrage aan provinciale ondersteuningsinstellingen voor bibliotheken, sociaal beleid, maatschappelijke dienstverlening, sport en het toezicht op hygiëne en veiligheid van badgelegenheden en zweminrichtingen, behoren niet tot taakveld 7.9. De eigen bibliotheek behoort tot de bedrijfsvoering onder taakveld 0.6 Overhead.

Wettelijk kader

Wetgeving 2026

Provinciewet
Gezondheidswet
Wet publieke gezondheid
Besluit publieke gezondheid
Regeling publieke gezondheid
Wet op het specifiek cultuurbeleid
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Wetgeving 2019-2021

Provinciewet
Gezondheidswet
Wet publieke gezondheid
Besluit publieke gezondheid
Regeling publieke gezondheid
Wet op het specifiek cultuurbeleid
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen